

Зайцев О.В., к. е. н., доцент,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Сумський державний університет

ВЗАЄМОДІЯ МОНЕТАРНОЇ ІНФЛЯЦІЇ З ІНДЕКСОМ ЦІН У ГАЛУЗЯХ ТРАНСПОРТУ І ЗВ'ЯЗКУ

Зайцев О.В. Взаємодія монетарної інфляції з індексом цін у галузях транспорту і зв'язку. У статті йде мова про цінову інфляцію стосовно послуг та продукції галузей транспорту і зв'язку, а також про теоретичні засади інфляції. Запропоновано новий (інноваційний) механізм чисельної оцінки інфляції, що ґрунтується на оцінці грошей витратами праці. Оцінка грошей, що формують показник ціни таким показником, як витрати людської праці, або вартісна оцінка ринкових цін, показує кількість грошових знаків, що обслуговує або що припадає на одиницю людської праці. Актуальність цього питання зумовлена відсутністю єдності поглядів щодо механізму кількісного обчислення інфляції. Таким чином, мета даної статті полягає в тому, щоб обґрунтувати механізм кількісної оцінки рівня інфляції з використанням показника витрат людської праці.

Ключові слова: сутність інфляції, цінова інфляція, монетарна інфляція, ціни на продукцію галузей транспорту і зв'язку, фонд робочого часу, ВВП, витрати людської праці, індекс монетарної інфляції.

Зайцев А.В. Взаимодействие монетарной инфляции с индексом цен в отраслях транспорта и связи. В статье идёт речь о ценовой инфляции на услуги и продукцию отраслей транспорта и связи, а также о теоретических основах инфляции. Предложен новый (инновационный) механизм численной оценки показателя инфляции, который основывается на оценке денег затратами труда. Оценка денег, формирующих показатель цены таким показателем, как затраты человеческого труда или стоимостная оценка рыночных цен, показывает количество денежных знаков, которые обслуживает или сумма которых приходится на единицу человеческого труда. Актуальность этого вопроса обусловлена отсутствием единства взглядов относительно механизма количественного исчисления инфляции. Таким образом, цель данной статьи заключается в том, чтобы обосновать механизм количественной оценки уровня инфляции с помощью показателя затрат человеческого труда.

Ключевые слова: сущность инфляции, ценовая инфляция, монетарная инфляция, цены на продукцию отраслей транспорта и связи, фонд рабочего времени, ВВП, затраты человеческого труда, индекс монетарной инфляции.

Zaitsev O.V. The interaction of monetary inflation with the price index in the transport and communications sectors. This article about inflation in prices for the transport and communications products and as the theory of inflation. The article is offered a new (innovative) mechanism numerical assessment of inflation based on an assessment of the labor cost. Estimation of the money up prices index, an indicator such as the cost of human labor, or – valuation of market prices, – shows the number of banknotes that «serves» or «accounts» per unit of human labor. The relevance of this issue is due to the lack of a reasonable mechanism for inflation quantifying. Therefore, the purpose of this article is to describe the scheme for the numerical evaluation of the inflation rate, based on the money estimation by labor costs.

Keywords: the nature of inflation, price inflation, monetary inflation, prices of the transport and communications products, fund of working time, GDP, human labor costs, monetary inflation index.

Постановка проблеми. Дана стаття є тематичним продовженням статті під назвою «Вимірювання цінності грошей» в якій було обґрунтовано та оприлюднено показник вимірювання монетарної вартості (цінності) грошей [1]. Також у згаданій статті на умовних прикладах було показано можливі варіанти взаємодії цінової (традиційний розрахунок) та монетарної (інноваційний метод) показників інфляції. Якщо статтю [1], а також роботи [2–5] можна вважати теоретичним підґрунтям обраної проблематики, то дана стаття є прикладом практичного застосування теоретичних принципів, а саме розрахунку

монетарної вартості грошей. Нагадуємо, що монетарна оцінка грошей – це оцінка грошей, яка відмінна від їх субстанціональної оцінки, де основою виступає золото, та від оцінки за допомогою їх купівельної спроможності з огляду на окремих товар або групи товарів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. «Інфляція як специфічна властивість економіки відома вже декілька століть. Однак попри це в економічній теорії не існує єдиного погляду на суть цього надзвичайно складного економічного явища...» [6, с. 232], – так починає вести мову про інфляцію

А.С. Гальчинський, який під час видання книги [2] був радником Президента України з питань макро-економічної політики. Не менш поважний український науковець М.І. Савлук зазначає: «Незважаючи на очевидність зв'язку інфляції зі знеціненням грошей, сутність цього явища не знайшла однозначного трактування в економічній літературі» [7, с. 193]. Відомий український науковець з політичної економії А.А. Чухно наголошував: «У найзагальнішому визначенні інфляцію можна визначити як підвищення загального рівня цін. Однак інфляційний процес набагато складніший» [8, с. 501]. На загальнотеоретичну неопрацьованість та практичну багатогранність визначення такого явища як інфляція звертали увагу й інші фахівці. Наприклад, К.С. Базилевич у підручнику «Макроекономіка» зазначив: «...інфляція – багатофакторний, багатовимірний і складний соціально-економічний процес, властивий ринковій економіці, який може бути спричинений різними подіями...» [9, с. 399]. Перелік дефініцій стосовно сутності інфляції та протиріч у її визначенні можна продовжити [1].

Серед економістів та фінансистів різних наукових шкіл та напрямів досі немає єдності поглядів щодо якісного визначення явища інфляції, особливо не існує обґрунтованого механізму кількісного обчислення інфляції. Після всіх теоретичних викладок у практичній площині всі розрахунки інфляції замінюються (саме замінюються) таким показником, як індекс зростання цін. Наприклад, у статистичних щорічниках, виданих Державним комітетом статистики України, у розділі «Ціни і тарифи» читаємо визначення: «Індекс споживчих цін (індекс інфляції) є...». Тобто з тексту такого визначення випливає, що «індекс споживчих цін» та «індекс інфляції» – це терміни-синоніми. Таке ж розуміння показника інфляції надається і в провідних підручниках [7, с. 199; 4 с. 502]. До речі, індекс споживчих цін на товари та послуги (ІСЦ) показує середній рівень цін на зазначений державою перелік товарів і послуг, так званий «споживчий кошик», за певний період, як правило, за календарний рік. У вітчизняних і зарубіжних наукових та навчальних джерелах він (індекс споживчих цін) найбільш часто використовується як синонім слова «інфляція».

Отже, виникає питання, чи є інфляція самостійним процесом, відмінним від зростання цін, чи зростання цін і є безпосередньо процесом інфляції.

Повертаючись до визначень індексів цін, що надані у статистичних щорічниках (розділ 4 «Ціни і тарифи»), звертаємо увагу на те, що всі інші індекси цін, окрім індексу споживчих цін, а саме «Індекс цін виробників промислової продукції», «Індекс цін реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами», «Індекс цін на будівельно-монтажні роботи», «Індекс тарифів на послуги пошти та зв'язку», «Індекс тарифів на вантажні перевезення», «Індекс цін інвестицій в основний капітал», не зазначені як

індекси інфляції. Тобто, за визначеннями статистичних щорічників індекс споживчих цін – це водночас і індекс інфляції, а всі інші індекси цін і тарифів – не індекси інфляції, а лише індекси цін.

Заглянемо в ще більш вагомий документ, згідно з яким повинні формуватися загальнодержавні статистичні показники. Мова йде про міжнародний документ «Система національних рахунків 2008». У передмові цього документа говориться: «СНС-2008 призначена для використання всіма країнами і розроблена з урахуванням потреб країн, що знаходяться на різних стадіях економічного розвитку. Вона також є першоосновою для стандартів в інших сферах економічної статистики, сприяючи інтеграції цих статистичних систем і приведення їх у відповідність з національними рахунками» [10, с. 3]. Так ось, у тексті цього документу в багатьох місцях йде мова про інфляцію, але визначення інфляції відсутнє.

На нашу думку, індекс зростання цін не є показником інфляції, це, можливо, лише тільки показник росту цін, який за певних умов може бути спровокований як інфляцією, так і неінфляційними чинниками. Як теоретично доведено, наявність монетарної інфляції не завжди викликає підвищення цін [1]. Навіть можливі випадки, коли за наявності монетарної інфляції зростання цін може й не бути, мало того, ціни можуть навіть падати. На нашу думку, показником інфляції виступає монетарний чинник, який вимірюється за допомогою та з використанням показника витрат людської праці, тобто застосовується безпосередня оцінка грошей витратами праці, яка й є показником монетарної інфляції.

Постановка завдання. Мета статті – показати можливість фінансово-економічних розрахунків показників монетарної інфляції на підставі та з використанням наявних офіційних статистичних даних для України за останні п'ятнадцять років; проаналізувати результати та знайти можливі механізми взаємодії та взаємовпливу процесу монетарної інфляції та процесу зростання цін.

Виклад основних результатів. У дослідженні використовуємо статистичні показники Держкомстату України з 2000 р., тому що тоді у статистичній звітності був уперше представлений новий показник, який до цього не надавався статистикою, а саме «Використання фонду робочого часу працівників, зайнятих у галузях економіки». Отже, з'явився показник, що відображає по галузях економіки фактично (!) відпрацьований час працівниками, що є вкрай важливим для нашого методу економічно-монетарних досліджень. Отже, будемо вважати 2000 р. відправним пунктом, від якого почнемо вести порівняння грошових показників. Розрахунок ведемо табличним способом (табл. 1, 3–5).

Пояснення. Коефіцієнт кількості годин праці у розрахунку на одну астрономічну годину робочого часу (коефіцієнт вартості) показує кількість годин праці (тобто трудову вартість), яку вміщує в собі

одна астрономічна година роботи працівника. Підготовчий фактичний матеріал для розуміння та розрахунку такого коефіцієнта існує понад півстоліття.

Із 70-х років XX ст. у спорті кількість виконаної спортсменом роботи вимірюють сумарною кількістю биття пульсу. Показник сумарної пульсової активності визначає суму ударів пульсу людини протягом часу її спортивної роботи. За початок відліку беруть частоту серцевих скорочень від 60 до 80 ударів за хвилину. Показник биття пульсу, наприклад «80 ударів за хвилину», означає 80 ударів пульсу (серця), які дорівнюють одній астрономічній хвилині. Такий механізм вимірювання кількості праці цілком можливо і доречно застосувати і до людської праці на виробництві. Тим більше що вже накопичено багатий фактичний матеріал стосовно досліджень зв'язку праці та серцебиття.

Конкретні види праці вже давно розподіляють на групи залежно від навантаження, використовуючи як показник частоту пульсу. У 1963 р. в Англії Brown and Growden досліджували промислових робітників, пов'язаних з Slough Industrial Health Service і опублікували в Slough Scales такі дані: залежність пульсу (в ударах за хвилину) від робочого навантаження: легка робота – 60–100, помірна – 100–125, важка – 125–150, дуже важка – 150–175 ударів за хвилину [12, с. 156]. Групою вчених Франції, Швейцарії та Бельгії в 1967 р. була видана книга Physiologie du travail (ergonomie) [13], де Н. Monod і М. Pottier

дають таку класифікацію робіт по частоті ударів серця: дуже легка робота – до 75, легка – 75–100, помірна – 100–125, важка – 125–150, дуже важка – 150–175, украй важка робота – більше 175 ударів за хвилину [12, с. 204]. Прикладів таких досліджень можна навести багато.

Отже, якщо взяти кількість ударів пульсу за базу показника легкої роботи у 80 уд./хв., то помірна робота буде мати коефіцієнт від 1,25 (100 уд./хв.: 80 уд./хв.) до 1,56 (125 уд./хв.: 80 уд./хв.), важка робота – від 1,57 до 1,87 (125 уд./хв.: 80 уд./хв.) до (150 уд./хв.: 80 уд./хв.), дуже важка – від 1,88 до 2,19 (150 уд./хв.: 80 уд./хв.) до (175 уд./хв.: 80 уд./хв.) і т. д. Ці коефіцієнти й є коефіцієнтами перерахунку фактичного робочого часу в години витрат праці.

Проведені дослідження дають можливість для 2000 р. взяти коефіцієнт кількості годин праці у розрахунку на одну астрономічну годину робочого часу у розмірі 1,25 (табл. 1, рядок 5). Звісно, такий коефіцієнт треба розрахувати на підставі натурних вимірювань безпосередньо на виробництві, але такі вимірювання – справа недалекого майбутнього. Для 2001 р. і для наступних років, до 2014 р. включно, проведемо розрахунки коефіцієнтів вартості, пов'язуючи їх із наявними статистичними даними. Звісно, фактичних даних для такого розрахунку ще ніхто ніколи не збирав, але статистика дає показник використання фонду робочого часу працівниками транспорту і зв'язку в середньому на одного праців-

Таблиця 1

**Оцінка фактичних (ринкових) цін витратами праці
в галузях транспорту і зв'язку в Україні, 2000–2003 рр.**

№ з/п	Показник	2000	2001	2002	2003
1	Випуск товарів і послуг у галузях транспорту і зв'язку у фактичних цінах, млн. грн.	34719*	41295 [15, с. 29]	46946 [15, с. 29]	59995 [15, с. 29]
2	Середньооблікова кількість найманих працівників у галузях транспорту і зв'язку, усього, тис.	1110 [16, с. 370]	1048 [20, с. 401]	1014 [20, с. 401]	994 [16, с. 370]
3	Використання фонду робочого часу працівниками в галузях транспорту і зв'язку в середньому на одного працівника (всього відпрацьовано), годин	1602**	1640 [14, с. 395]	1664 [19, с. 443]	1674 [20, с. 413]
4	Фонд відпрацьованого робочого часу працівниками в галузях транспорту і зв'язку, тис. астрономічних годин (рядок 2 × рядок 3)	1778220	1718720	1687296	1663956
5	Коефіцієнт кількості годин праці у розрахунку на одну астрономічну годину робочого часу ***	1,250000	1,333373	1,382477	1,483981
6	Кількість праці, що витрачена працівниками в галузях транспорту і зв'язку, усього, години витрат праці (рядок 4 × рядок 5)	2222775	2291695	2332648	2469279
7	Оцінка грошей витратами людської праці (або, що одне й те ж саме, вартісна оцінка ринкових цін у галузях транспорту і зв'язку), грн. / на годину витрат праці, (рядок 1 / рядок 6)	15,62	18,02	20,13	24,30

* Розраховано нами за умов складного нарахування за середньою ставкою 20%, що корелюється з даними у наступні три роки.

** Розраховано як середньозважене від показників фонду робочого часу та середньої кількості працівників галузей транспорту і зв'язку [11, с. 374, с. 363].

*** Дивись далі по тексту – Пояснення.

ника (всього відпрацьовано) в астрономічних годинах (рядок 3 в табл. 1 та той же рядок 3 в табл. 3–5). Якщо перемножити цей показник на коефіцієнт вартості, то й будемо мати показник витрат праці (тобто трудову вартість), витрачену за один рік одним середньостатистичним робітником промисловості.

На підставі наявних статистичних даних ще не маємо можливостей розрахувати коефіцієнт вартості безпосередньо, але можемо підійти до його чисельної характеристики опосередковано. Можемо чисельно розрахувати не коефіцієнт вартості, а його змінність відносно попереднього року, а саме індекс коефіцієнта вартості відносно попереднього року, який, по суті, відображає зміни коефіцієнта вартості також, як відображає, наприклад, зміни цін індекс цін. Механізм розрахунку такий. Цілоком природним є взаємозв'язок індексу вартості з індексом фізичного обсягу валового внутрішнього продукту. За початок відліку беремо 2000 р. Тоді індекс фізичного обсягу ВВП у 2000 р. дорівнює 100,0%, а індекс вартості – 1,0 (табл. 2). Добуток індексу вартості та показника фактично відпрацьованого робочого часу за незмінності всіх інших факторів впливає прямо пропорційно на фізичний обсяг ВВП. Отже, можемо записати, що для 2000 р. $1602 \cdot 1,0 = 100,0\%$, а для 2001 р. – $1640 \cdot I_v = 109,2\%$. Якщо порівняти ці показники один відносно іншого, будемо мати пропорцію: $1640 \cdot I_v / 1602 \cdot 1,0 = 109,2 / 100,0$, звідки й випливає, що $I_v = 1,066698$. Нагадуємо, знайшли

не коефіцієнт вартості, а індекс вартості (I_v) 2001 р. відносно 2000 р., взятого за 100%, або за 1,0. Для розрахунку коефіцієнта вартості в 2001 р. треба I_v для 2001 р. помножити на коефіцієнт вартості попереднього 2000 р.: $1,066698 \cdot 1,250000 = 1,333373$ (результат в табл. 2).

Наступний розрахунок. Для 2001 р. (тепер він базовий) $1640 \cdot 1,0 = 100,0\%$, а для 2002 р. $1664 \cdot I_v = 105,2\%$. Якщо порівняти ці показники один відносно іншого, будемо мати: $1664 \cdot I_v / 1640 \cdot 1,0 = 105,2 / 100,0$, звідки $I_v = 1,036827$. І далі, для розрахунку коефіцієнта вартості в 2002 р. треба I_v для 2002 р. помножити на коефіцієнт вартості 2001 р.: $1,036827 \cdot 1,333373 = 1,382477$ (результат заносимо в табл. 2). За таким механізмом розраховуються й інші показники відповідно для кожного року (табл. 2).

Далі в табл. 3–5 представлено такі ж розрахунки, за тим же розрахунковим алгоритмом, що й у табл. 1.

Підсумовуючи результати розрахунку показників вартісної оцінки цін реалізації послуг та продукції галузей транспорту та зв'язку (колонка 2 в табл. 6), можемо виконати розрахунок щорічних індексів монетарної інфляції продукції цих галузей (колонка 3 в табл. 6) та провести їх порівняння з офіційним оприлюдненим державною статистикою індексом цін на послуги (продукцію), що реалізують підприємства транспорту та зв'язку (колонка 4 в табл. 6).

Висновки. У статті розглянуто інфляційні процеси стосовно цін на послуги та продукцію галузей

Таблиця 2

Розрахунок коефіцієнта вартості, що перераховує астрономічні години робочого часу в години вартості

Рік	Індекси фізичного обсягу валового внутрішнього продукту (у порівнянних цінах), % до попереднього року	Використання фонду робочого часу працівниками галузі транспорту і зв'язку в середньому на одного працівника (всього фактично відпрацьовано) (рядок 3 у табл. 1, 3, 4, 5), годин	Індекс коефіцієнта перерахунку астрономічних годин робочого часу у години вартості відносно попереднього року (індекс вартості) (I_v)	Коефіцієнт перерахунку астрономічних годин робочого часу в години вартості (у вартісні години) відносно попереднього року (коефіцієнт вартості)
2000	100,0	1602	1,0	1,250000
2001	109,2 [15, с. 29]	1640	1,066698	1,333373
2002	105,2 [15, с. 29]	1664	1,036827	1,382477
2003	109,6 [15, с. 29]	1674	1,073422	1,483981
2004	112,1 [15, с. 29]	1699	1,104505	1,639064
2005	102,7 [15, с. 29]	1701	1,025792	1,681339
2006	107,3 [16, с. 30]	1703	1,071740	1,801958
2007	107,9 [16, с. 30]	1717	1,070202	1,928459
2008	102,3 [16, с. 30]	1707	1,028993	1,984371
2009	85,2 [16, с. 30]	1619	0,898310	1,782580
2010	104,1 [17, с. 31]	1677	1,004996	1,791487
2011	105,4 [17, с. 31]	1704	1,037299	1,858308
2012	100,2 [17, с. 31]	1699	1,004949	1,867504
2013	100,0 [17, с. 31]	1671	1,016756	1,898797
2014	89,9 [18, с. 11]	1614	0,930749	1,767304

транспорту і зв'язку, тому висновки є коректними саме для цін транспортного сектору разом із підприємствами зв'язку за умов, що склалися впродовж 2000–2014 рр.

Починаючи з 2000 р. і до 2014 р., тобто за п'ятнадцять років, монетарна інфляція показує збільшення цінового навантаження на одиницю праці для послуг і продукції транспортного сектору більше ніж

Таблиця 3

**Оцінка фактичних (ринкових) цін витратами праці
в галузях транспорту і зв'язку в Україні, 2004–2007 рр.**

№ з/п	Показник	2004	2005	2006	2007
1	Випуск товарів і послуг у галузях транспорту і зв'язку у фактичних цінах, млн. грн.	75233 [16, с. 32]	91219 [16, с. 32]	107638 [16, с. 32]	135074 [16, с. 32]
2	Середньооблікова кількість найманих працівників у галузях транспорту і зв'язку, усього, тис.	981 [16, с. 370]	992 [16, с. 370]	991 [16, с. 370]	977 [16, с. 370]
3	Використання фонду робочого часу працівниками в галузях транспорту і зв'язку в середньому на одного працівника (всього відпрацьовано), годин	1699 [22, с. 414]	1701 [23, с. 399]	1703 [15, с. 382]	1717 [24, с. 396]
4	Фонд відпрацьованого робочого часу працівниками у галузях транспорту і зв'язку; тис. астрономічних годин (рядок 2 × рядок 3)	1666719	1687392	1687673	1677509
5	Коефіцієнт кількості годин праці у розрахунку на одну астрономічну годину робочого часу ***	1,639064	1,681339	1,801958	1,928459
6	Кількість праці, що витрачена працівниками в галузях транспорту і зв'язку, усього, години витрат праці (рядок 4 × рядок 5)	2731859	2837078	3041115	3235007
7	Оцінка грошей витратами людської праці (або, що одне й те ж саме, вартісна оцінка ринкових цін у галузях транспорту і зв'язку), грн. / на годину витрат праці (рядок 1 / рядок 6)	27,54	32,15	35,39	41,75

***Див. вище Пояснення (після табл. 1)

Таблиця 4

**Оцінка фактичних (ринкових) цін витратами праці
в галузях транспорту і зв'язку в Україні, 2008–2011 рр.**

№ з/п	Показник	2008	2009	2010	2011
1	Випуск товарів і послуг у галузях транспорту і зв'язку у фактичних цінах, млн. грн.	172314 [16, с. 32]	182914 [16, с. 32]	169526 [25, с. 30]	215666 [25, с. 30]
2	Середньооблікова кількість найманих працівників у галузях транспорту і зв'язку, усього, тис.	974 [16, с. 370]	945 [25, с. 343]	824 [25, с. 343]	814 [25, с. 343]
3	Використання фонду робочого часу працівниками в галузях транспорту і зв'язку в середньому на одного працівника (всього відпрацьовано), годин	1707 [26, с. 390]	1619 [27, с. 386]	1677 [16, с. 379]	1704 [28, с. 378]
4	Фонд відпрацьованого робочого часу працівниками у галузях транспорту і зв'язку; тис. астрономічних годин (рядок 2 × рядок 3)	1662618	1529955	1381848	1370016
5	Коефіцієнт кількості годин праці у розрахунку на одну астрономічну годину робочого часу ***	1,984371	1,782580	1,791487	1,858308
6	Кількість праці, що витрачена працівниками в галузях транспорту і зв'язку, усього, години витрат праці (рядок 4 × рядок 5)	3299251	2727267	2420289	2545912
7	Оцінка грошей витратами людської праці (або, що одне й те ж саме, вартісна оцінка ринкових цін у галузях транспорту і зв'язку), грн. / на годину витрат праці (рядок 1 / рядок 6)	52,23	67,07	70,04	84,71

***Див. вище Пояснення (після табл. 1)

у 6,5 разів (у 6,6716 – колонка 2, табл. 6). За той же період ринкове зростання цін на продукцію галузей транспорту і зв'язку відбулося майже у 5,5 разів (у

5,3724 – колонка 4, табл. 6). Зважаючи на результативні дані, що зібрані в табл. 6 та проілюстровані графіком (рис. 1), можемо запропонувати такі висновки.

Таблиця 5

Оцінка фактичних (ринкових) цін витратами праці в галузях транспорту і зв'язку в Україні, 2012–2014 рр.

№ з/п	Показник	2012	2013	2014
1	Випуск товарів і послуг у галузях транспорту і зв'язку у фактичних цінах, млн. грн.	222425 [25, с. 30]	231003 [30, с. 75]	217287 [30, с. 75]
2	Середньооблікова кількість найманих працівників у галузях транспорту і зв'язку, усього, тис.	826 [25, с. 343]	809 [25, с. 343]	731 [17, с. 355]
3	Використання фонду робочого часу працівниками у галузях транспорту і зв'язку в середньому на одного працівника (всього відпрацьовано), годин	1699 [21, с. 369]	1671 [25, с. 352]	1614 [17, с. 362]
4	Фонд відпрацьованого робочого часу працівниками у галузях транспорту і зв'язку, тис. астрономічних годин (рядок 2 × рядок 3)	1403374	1351839	1179834
5	Коефіцієнт кількості годин праці у розрахунку на одну астрономічну годину робочого часу ***	1,867504	1,898797	1,767304
6	Кількість праці, що витрачена працівниками в галузях транспорту і зв'язку, усього, години витрат праці (рядок 4 × рядок 5)	2620807	2566868	2085125
7	Оцінка грошей витратами людської праці (або, що одне й те ж саме, вартісна оцінка ринкових цін у галузях транспорту і зв'язку), грн. / на годину витрат праці (рядок 1 / рядок 6)	84,87	89,99	104,21

***Див. вище Пояснення (після табл. 1)

Таблиця 6

Розрахунок індексу монетарної інфляції продукції галузей транспорту і зв'язку

Рік	Оцінка грошей витратами людської праці (або, що одне й те ж саме, вартісна оцінка ринкових цін у галузях транспорту і зв'язку), грн. на годину витрат праці	Індекс (річний) монетарної інфляції грошей, які залучалися до процесу формування ціни на продукцію та послуги в галузях транспорту і зв'язку, % до попереднього року (розраховано нами)	Індекс цін на послуги та продукцію галузей транспорту і зв'язку – річний, % до попереднього року (експертна оцінка на підставі даних статистичних щорічників України)
2000	15,62	100,00	99,5 [14, с. 31]
2001	18,02	115,36	103,3 [14, с. 31]
2002	20,13	111,71	100,6 [22, с. 80]
2003	24,30	120,72	111,3 [15 с. 78]
2004	27,54	133,33	112,0 [15, с. 78]
2005	32,15	116,74	139,3 [17, с. 63]
2006	35,39	110,08	107,4 [16, с. 81]
2007	41,75	117,97	109,3 [16, с. 81]
2008	52,23	125,10	149,0 [16, с. 81]
2009	67,07	128,41	113,5 [16, с. 81]
2010	70,04	104,43	102,2 [17, с. 63]
2011	84,71	120,95	113,3 [25, с. 69]
2012	84,87	100,19	109,8 [17, с. 63]
2013	89,99	106,03	105,6 [17, с. 63]
2014	104,21	115,80	111,7 [17, с. 63]
У підсумку з 2000 р. по 2014 р.	-	667,16	537,24

Темпи зростання монетарної інфляції не співпадають із темпами росту цін. Темпи зростання монетарної інфляції є вищими за темпи зростання цін. Явний незбіг темпів наглядно спостерігається на графіку (рис. 1).

Спостерігається прямо пропорційний зв'язок між монетарною інфляцією та індексом цін (принаймні для цін на послуги та продукцію галузей транспорту і зв'язку 2000–2014 рр. в Україні), тобто за умови зростання вартісної оцінки грошей, що формували фактичні (ринкові) ціни на послуги та продукцію галузей транспорту і зв'язку, індекс цін також зростає.

Також спостерігається випереджуюча тенденція росту індексу монетарної інфляції стосовно до індексу цін: спочатку зростає монетарний індекс, а вже після нього фіксується зростання індексу цін. Випереджувальна тенденція росту індексу монетарної інфляції щодо індексу цін має випереджувальний термін (лаг, проміжок часу) від півроку до двох років.

На нашу думку, індекс зростання цін не є показником інфляції, це лише показник росту цін, який за певних умов може бути спровокований як інфляцією, так і неінфляційними чинниками.

Усі наведені вище висновки є попередніми і потребують подальшої перевірки, але один висновок можемо зробити як узагальнюючий уже тепер.

Показники монетарної інфляції та показники зростання цін (індекс цін, рівень цін) – це різні показники, які є самостійними за механізмами їх виникнення, але є взаємопов'язаними за механізмами їх прояву.

Взаємозв'язок та взаємовплив цих показників потребує подальшого дослідження. Отже, цілком доцільними є подальші дослідження для накопичення матеріалів у напрямі щодо взаємозалежності або ж її відсутності між монетарною інфляцією та зростанням або падінням цін.

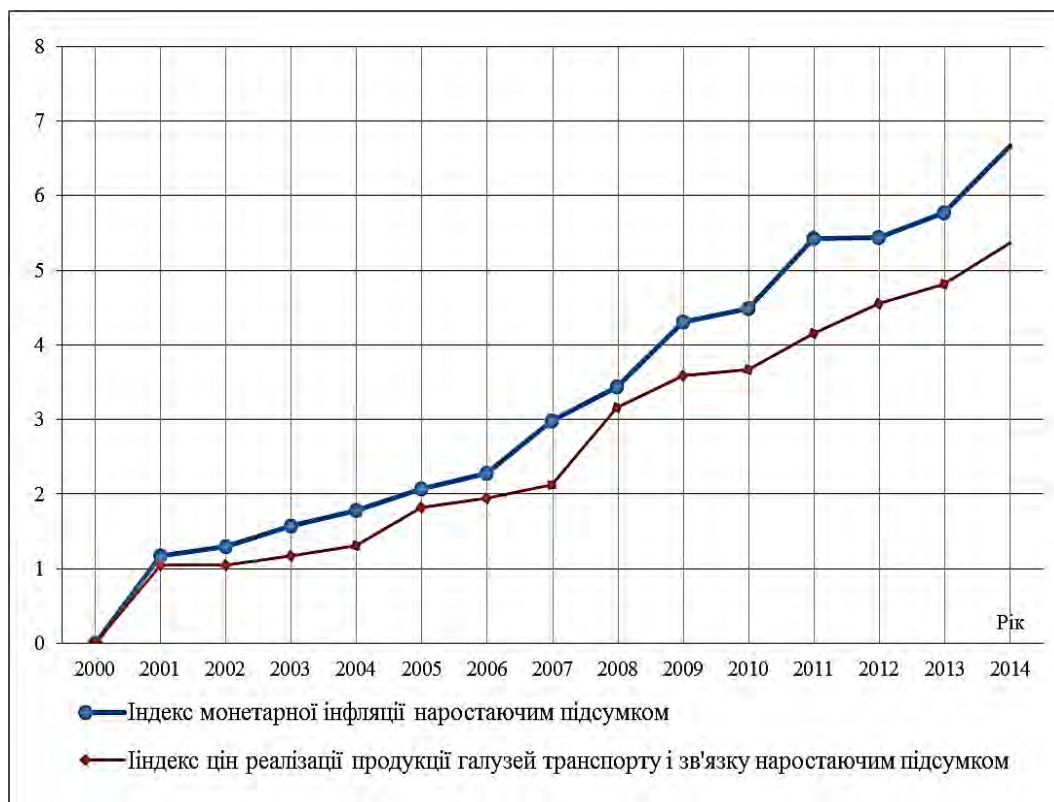

Рис. 1. Графік порівнювання темпів росту індексів монетарної інфляції та індексів цін на послуги та продукцію галузей транспорту і зв'язку в Україні

Список літератури:

1. Зайцев О.В. Вимірювання цінності грошей / О.В. Зайцев // Вісник Української академії банківської справи. – 2015. – № 2(39). – С. 46–52.
2. Зайцев А.В. Исчисление величины стоимости продукта труда / А.В. Зайцев // Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». – 2004. – № 6(65). – С. 159–165.
3. Зайцев А.В. Развитие принципов экономической науки / А.В. Зайцев // Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». – 2010. – № 1. – Т. 2. – С. 5–21.
4. Zaitsev O. Objective value of commodities, its definition and measurement / O. Zaitsev // Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky, Košice, Slovakia. – 2016. – Volume 4. – № 6. – P. 184–186.
5. Zaitsev O.V. Monetary Inflation and its Connection with Rising Prices / O.V. Zaitsev // Journal of Advanced Research in Law and Economics. – 2016. – Vol. 7. – № 3. – С. 698–707.

6. Гальчинський А. Теорія грошей: [навч. посіб.] / А. Гальчинський; 3-є вид. – К.: Основи, 1998. – 415 с.
7. Гроші та кредит: [підручник] / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М. Лазепко [та ін.]; за заг. ред. М.І. Савлука; 4-те вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.
8. Основи економічної теорії: [підручник] / А.А. Чухно, П.С. Єщенко, Г.М. Климко [та ін.]; за ред. А.А. Чухна. – К.: Вища шк., 2001. – 606 с.
9. Макроекономіка: [підручник] / За ред. В.Д. Базилевича; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
10. Система национальных счетов 2008. (СНС 2008) // Европейская комиссия. Международный валютный фонд. Организация экономического сотрудничества и развития. Организация Объединенных Наций. Всемирный банк. – Нью-Йорк, 2012. – 827 с.
11. Статистичний щорічник за 2000 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Техніка, 2001. – 600 с.
12. Руководство по физиологии труда / Под ред. проф. М.И. Виноградова. – М.: Медицина, 1969. – С. 408.
13. Шеррер Ж. Физиология труда. Эргономия / Ж. Шеррер; пер. с фр. под ред. З.М. Золиной. – М.: Медицина, 1973. – С. 496.
14. Статистичний щорічник за 2001 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Техніка, 2002. – 646 с.
15. Статистичний щорічник за 2006 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант, 2007. – 552 с.
16. Статистичний щорічник за 2010 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Август Трейд, 2011. – 560 с.
17. Статистичний щорічник за 2014 рік / За ред. І.М. Жук. – К.: Консультант, 2015. – 586 с.
18. Збірник «Україна – 2014» / Відп. за вип. О.А. Вишневська. – К.: Держаналітінформ, 2015. – 28 с.
19. Статистичний щорічник за 2002 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант, 2003. – 664 с.
20. Статистичний щорічник за 2003 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант, 2004. – 632 с.
21. Статистичний щорічник за 2012 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Август Трейд, 2013. – 552 с.
22. Статистичний щорічник за 2004 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант, 2005. – 592 с.
23. Статистичний щорічник за 2005 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант, 2006. – 575 с.
24. Статистичний щорічник за 2007 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант, 2008. – 572 с.
25. Статистичний щорічник за 2013 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант, 2014. – 534 с.
26. Статистичний щорічник за 2008 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант, 2009. – 571 с.
27. Статистичний щорічник за 2009 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Інформаційно-аналітичне агентство, 2010. – 566 с.
28. Статистичний щорічник за 2011 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Август Трейд, 2012. – 559 с.
29. Статистичний бюлетень за 2015 рік / Відп. за вип. О.А. Вишневська. – К.: Державна служба статистики України, 2016. – 101с.
30. Статистичний збірник. Україна у цифрах 2015 / За ред. І.М. Жук; відп. за вип. О.А. Вишневська. – К.: Державна служба статистики України, 2016. – 239 с.